

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник издаје Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 форинти у баншотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнике у Србији стане лист овај дукат царски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 14.

Предплату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земулу, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају наручбине.

Глас у своје доба.

Царским решењем нова се дотација нашег свештенства заведе у ауст. држави. Озбиљан је то предмет за наше размишљавање. Народ је забринут, што мора у једаред и парохијалне домове подизати и свештенству парохијале давати. —

Прегледавши панчевачки протопресвитерат нађо да је заиста оправдана брига народа због великог давања за свештенство, јер ту је за 42 свештеника од потребе 29500 фор. То је заиста прилична сума новаца, коју ће морати народ сваке године поред других великих својих дација да даје. Тежак ће то бити задатак и за оне који плаћају, и за оне који ће купити.

Давања ова сваким даном све већа се гомилају, а потребе су учестаније. Народ је наш истина у новије доба и са својом економијом напред коракнуо, разуме боље радњу своју земљоделну, а и промет добро је сватио; и штедљивост се увиђа по неки мести боље него пре, неразмеће се баш тако свуда кад се има. Али опет бојазан је да неће народ наш у пулолку своје самосвести за радњом од толиких давања под терет подлећи, да неће осиротити и у нужди своју имовину туђинцима продавати. Ми морамо сувише на опрези бити, ако нисмо ради да се странци по земљи нашој, која је наших праотаца, а и наших крви прилично заливена, шире! Населбине туђинске у граници већ су започеле. Нећемо ли зар на памети имати, да насељеници као поплава по селима српским нераспростру се и где је коме Србину нужда, кућу и земљу не прекупе.

Такове мисли подале су ми повод, да ово о овоме предмету предложено за панчевачки протопресвитерат учиним: да се за издржавање свештенства извесна количина земље од рита узме, која би годишње продавања, суму давања свештеничке дотације у нашем крају изнела. Како је панче-

вачки протопресвитерат искључиво у панчевачкој регименти, и како је г. садашњи обрштар ове регименте рођени син, који своју постојбину добро познаје, и као Србин одушевљен је: све нам околности у помоћ притичу, да би се ово дало извести, ако би се све општине наше регименте у ову жељу сложиле. Ја мислим да је боље да све наше општине заједно раде, него свака за себе. Над целом количном земље која би се на ту цјел одредила, имале би укупно све општине руковати, и свака свој део за своје душепопечитеље примити. Овога ће се пролећа саврит премеравати, и са свим нова и друга ритска земљишта општинама означити. То би приликом најзгодније било да се општине сложе и на два или три места за парохијал целог овог округа, известну количину земље најпре одреде, па онда да се рит општинама колико којој припада дели.

Кадузмимо суму напред изложену, колико за панчевачки протопресвитерат припада парохијала, дало би се са 2950 ланац по 10 фор. рачунајући, 29500 фор. подмирити. Да распорежемо за сваку општину панчев. протопресвитерата колико би од своје ритске земље морала придати, да може парохијал свој платити:

Панчево	400 лан.	Сакуле	120 лан.
Хомољца	100 "	Идвор	100 "
Брестовац	60 "	Јарковац	100 "
Плочница	50 "	Ботош	140 "
Ковин	130 "	Томашевци	130 "
Острово	40 "	Орловат	100 "
Баваниште	260 "	Фаркашдин	80 "
Ново Село	240 "	Чента	130 "
Цд спаја	180 "	Перлев	130 "
Сажерин	120 "	Борча	50 "
Опаво	130 "	Старчево	50 "
Баранда	100 "		
		Свега	2950 лан.

Кад би се општине сложиле за ово предложено, ова земља морала би се на више места узети и то онде где би се могла најбоље под закуп издавати. Ако би се ко посумњао да ће се по 10 фор. моћи ритска земља продати, упућујем на Панчевце, који по војловачком, овчанском и борчанском риту од више година баште држе и ритску зе-

мљу још скупље плаћају. Па нека се и недобије за сада 10 фор. по ланцу, кроз неколико година, како народ све већа за земљоделство прихвата се, подигнуће се цена земљи. А шта ће бити док се ритови задолме?

Уступљена земља за свештеничку дотацију неби престала бити општинска; само што би она одвојено од општинског земљишта, укупно са земљом других општина стајала. При делењу рита добиле би општине онолико мање рита у своје земљиште, колико су за парохијал свештенички укупно са свима општинама уступиле. Кад је могло Панчево неколико стотина ланаца ритске земље дунавском паробродском друштву на век поклонити; зашто неби и сада известну количину, не поклонило, него само наменуло за издржавање свога свештенства?

Колико је жртве од кад граница војничка постоји, народ Панчевачке регименте подносио и сад подноси! Ко незна за каменити пут од Панчева к Вршцу идући, ког је народ трудно направио и дан данашњи га издржава! Народ је сазидао у Панчеву онај дивни шпитаљ, што га ретко која граничарска варош има, о свом трошку и труду и данас на њега прилоге даје. Народ је подигао у штабу свом и више зданије о свом новцу; а тако исто и по кумпанијама. То су дела произволна, што је народ без да је морао учинио. За силно кулуковање и друге радње од памтивека што је народ подносио, и да неспомињем.

Можда ће се изведење овог предложено немогућно учинити, што су гдекоје наше општине са страним народима измешане. — Но зар овде не може се помоћи, ако се другим народностима по броју становника општинских, њихово — колико им припада њима на расположењу уступи. Такви су се случајеви и досад догађали, пак су се изравнали. Све се даје извести, само где је воља права. Б.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Дошло је решење државног војног министарства у обзиру на право бирања за црквену општину, које је рад обустављен услед тужбе више наших суграђана. Решење је датирано од 9. о. м., а пропраћено је писмом земаљске власти на маџистрат од 24. о. м. Достављено је г. Протопрезвитеру с маџистратским налогом, да се што пре продужи изборни рад, који ваља удесити у смислу високог решења. Дан, у који ће се избори продужити, нека се да благовремено г. Градоначелнику па знање, како би могао званичног комесара определити.

Министарска одлука овако гласи: „Решење тамошње власти у обзиру на право бирања и изабраника за местну црквену скупштину остаје у важности, о чему је бригадека команда у Земуну телеграфично извешћена. Највиши царски рескрипт од 10. Аугуста п. г. ступио је 1. Јануара о. г. у живот, и његова определења П. А. §§ 1., 6. и 7. и Б. § 13. точно опредељују, који православној црквеној општини принадежи и који има да плаћа црквени и школски прирез. С почетком године почела је дужност тог плаћања, тако се дакле с том дужношћу и односна права рађају, тим више, што речени § 13. само оне од права бирања и изабраника искључује, који су са плаћањем приреза за цркву и школу заостали; но сви они, који досад тај прирез да плаћају не беху обвезани, нису ни могли са таквим плаћањем заостати. Ово решење нека ц. к. војна команда православној црквеној општини земунској изда. Морхамер, ђенералмајор.“

То је у верном преводу текст од решења највишег политичког надлежатељства. Интересантан би био предмет по нас, упуштати се у критику овога решења, но сећајући се нашега положаја у граници и околности штампе, морамо се тога оставити.

Јуче је заказана била седница црквене општине, но будући се мален број општинара скупио, то се није могла држати, и закључено је, да се у Понедељник т. ј. сутра 3. Фебруара пре подне скупштина држи.

По смислу овог министарског решења, које се православној црквеној општини нашој саопштити има, распрострајено је право избора и на оне, који досад нису прилоге на

црквене и школске потребе плаћали. а од почетка ове године порезани ће бити. Главнио је, да се једаред до конституирања црквене општине дође, које се толико досад трговлачило, и да озбиљном раду приступити може. Ми се уздамо у здраву свест православног грађанства нашег, да ће оно свесним и разборитим људма поверити руковање црквено школске послове. Земунска је општина осведочила, да јој школа и с овом тесно скопчана народна просвета на срцу лежи. Сад ће јој делокруг у много више разширен бити, него досад, и она ће при овој самоуправи, која јој је законом обезбеђена, за даље унапређење црквеношколских послова покрај самосталног уређења много више допринети моћи, него досад. Ствар је врло озбиљна, зато ваља добро да се пази, да Срби сами себи препоне неправде, и посао себи неотешћавају.

Кад се једаред на основу закона православна општина конституирала буде, онда постаје она једно тело, које ће свој јак темељ имати, којој неће непогоде и најмање као досад шкодити моћи. Њен је делокруг законом тако обезбеђен да јој се наудити не може. Зато нека се свесно ступа раду, имајући непрестано у виду унапређење цркве и школе!

Православној општини, која у Понедељник свој рад започиње ради избора, желимо да сретно свој посао концу приведе. А нашим суграђанима православне вере најтоплије препоручујемо, да само онаквим људима поверавају општинско заступништво, који су разборити и независни. Сплеткареше, улизице и људе, којих имена нека тамна сенка покрива, те да не бирају, као ни оне, које страст и себичне намере руководе.

(Општинско веће 23. Јануара. Наставак.)

После пословног реда дође на ред предлог одборов о познатој денунцијацији, која је такође, оном истом одбору на претресивање предата била, који је и пословни ред претресивао. И о том предмету беше г. др. Миланковић извештач, и његова је релација од прилике овако гласила: да одбор држи, да денунцијацију с тога треба да се одбаца, што писац такве денунцијације сам признаје, да су му речи не истините, јер да је уверен о истини њиховој, шта би га задржало, да је не потишше. Уважењем ове денунцијације може бити да би се морало на денунцијације често одговарати. Денунцирање ружно је средство, којим се хоће нешто да постигне, а и последнице денунцијације могу често штетне да буду.

На ову најаву одборову приметиле г. ђенерал, да би он у тој ствари другог мишља био, једно што држи, да се општинско веће не треба као неки не одвисан арсонаг да понаша, друго што ваља змију згавити док је још мала и не знања, јер ако се допусти да дорасте, може отуда бити рђавих по-

слеђица. Г. ђенерал је мислио, да се ствар извиди а резултат да се преда у „Гласнику“ јавности.

Члан одбора и извештач тог предмета г. др. Миланковић на то је мотивирао одлуку одборову. Он рече да одбор никако не мисли, да општинско веће не треба да даје објашњења о своме раду. Противно томе доказано је што је годишњи предрачуи публикован. Одбор би са своје стране радо предлог поднео, да се објашњење даде, да је непознати писац ударио путем, на коме му се може с достојанством одговорити; да је на пример узео пут штампе, као што се општински рачун и публиковао, или да је именом својим потписано писмо управно на општинско веће, и тада би одбор предлагао, да се што точије и јасније одговори. Одбор дакле предаже, да се само с тога не одговара, што је писац ударио путем денунцијације.

По краткој дебати би једногласно усвојено, да се без имена денунцијација не уважи, но да се са свим одбаца.

Трећи предмет дневног реда беше предлог одборов у Ивић-Пајићевој распри. Члан одбора г. Трешчик предао га је у руке г. Градоначелника запечаћен под адресом општинског већа у онај час, кад се седница отпочела. Кад је то дошло на ред, видло се на лицима неких заступника изражено немир и узбуђеност, и управо су се уарјали, кад је члан одбора г. Стеван Марковић некао, да се г. Пајић удали из седнице док се претреса овај предмет, почем се то његове личности тиче, а није ту ни г. Ивић. Но г. Пајић и његови пријатељи живо се томе противише, и овај рече, да већ види, шта је, да је несаслушан осуђен. . . . Ја протестујем, рече, против компетенције општинског већа што се моје личности тиче, јер оно нема право у тој ствари пресуду изрећи. . . . Изјављујем, да нисам од одбора ни заштан, нити сам се могао бранити, а то је право, које се ни највећем аличинцу закратити не сме. Ви можете ме и на смрт осудити, али ја зато ништа немарим. Наћићу ја право и заштиту на другом вишем месту. Још је рекао, да неће да се о њему без њега што ради. На примедбу некога, да ту није ни г. Ивић, рећиће г. Пајић, да се то њега не тиче, нека дође и он.

И први варошки претставник г. К. А. Петровић налази, да му је криво учињено, што није био саслушан пре него што је одбор преко њега и г. Пајића пресуду изрекао. И он протестује против тога, да се г. Пајић удали из седнице. Кад је и њему г. Стеван Марковић приметно, да ту није ни г. Ивић, рећиће, да него може доћи, кад може да долази у полицијске седнице. Г. Ђорђе Д. Јовановић рече, да није пузно, да је г. Ивић ту, почем је он већ говорио у својој жалби, али ову двојицу, Петровића и Пајића, треба саслушати.

Г. Пециковић покушавајући више пута да и он коју прозбори у одбрану г.г. Петровића и Пајића није могао од велике гунгуле до речи доћи. Најпосле испадне му то за руком, па рече, да је томе све крив „Гласник“, који напада честите грађане. Г. Коста Петровић, рече г. Пециковић, један је примеран грађанин, који је поклатио општини 900 форината, што не узима плату, а инак га тај лист напада сваком приликом, као и г. Пајића, за кога је рекао да је Турчин, а ми знамо, да кад се Србин венча мора имати крштено писмо, као и кад постане официром, а Турци немају крштена писма, дакле није оно, за које га „Гласник“ прогласује. На то ће рећи г. Стеван Марковић, ако се који нађе увређен од „Гласника“, нека уредника тужи суду, па ће бити, што закон прописује за такве случаје. Одбор није никакву пресуду изрекао, него је на позив и по налогу општинског већа само предлог изradio, који се налази у оном запечаћеном писму. Нашто дакле толико ларме, кад се зна, како одборов предлог гласи. Тога мишља г. Марковића беху и остали чланови одбора, г.г. Трешчик и Д. Д. Јовановић. (Четврти члан г. Воље отуествовао је због болести.) Г. Трешчик рече, ако је воља општинског већа, може одбор и патраг повући

свој предлог, онако нечитан, али су томе против-
на били остали чланови одбора.

И г. Ђенерал рече, да није парламентарно то-
лико се препирати због једне ствари, за коју се још
не зна каква је. Најпре треба познати одборово
мњење, па после о њему дебатovati. Њему се ви-
ди, рече, то вапечатено писмо онако исто, као она
„покривена слика у Сајсу.“ Он је тог мњења, да
се општинско веће изјасни, хоће ли се одборов
предлог прочитати или не, и хоће ли то да буде
у јавној или тајној седници. Општинари устадоше
сви осим неколико њих. (Извештач „Гласник“
мислећи да је настала тајна седница, хтеде се
удаљити. Но г. А. Д. Јовановић ће питати, да ли
је тајна седница или не, на то сви општинари ре-
коше да је јавна. Тако је остао новинарски извеш-
тач у седници.)

Усљед одобрења општине отпечатао се одбо-
рово писмо и г. Градоначелник прочита га гласно
од речи до речи. То писмо износи три писана та-
бака и потписано је од чланова одбора: г.г. А. Д.
Јовановића, Фрање Волча, Стевана Марковића и
Карла Трешчика. У изводу овако гласи тај одборов
предлог, који је немачки написан: „Примивши на-
лог, да извидимо распу г.г. Ивића и Пајића и да
поднесемо предлог у тој ствари, ми смо се тог посла
савесно лагали, и до овог резултата дошли.“ По-
сле овог увода вели одбор, да су морали ствар са
двогубног гледишта, општега и личнога посматра-
ти, те су се, што се последњег тиче, уверили, да је
свака претив г. Ивића као општинара и општинског
правобранитеља подигнута тужба не основана, и
да се нападања на његову личност једино као из-
лив страсти и личне мржње сматрати мора. Но да
би могао одбор ову своју најаву доказима потвр-
дити, види му се да је од потребе, да баца поглед
у новију прошлост Земуна.

Одбор потом навађа како је благостање варо-
ши Земуна од године 1848. све више навад шло,
и то осим других узрока поглавито усљед великих
дација, које беху надметнуте становницима. Године
1860. беше материјално стање наше вароши сасвим
потрешено, а у то жалосно доба изишла су два
вакона, који беху од великог утицаја на економно
стање овадашњег живота. И ако је закон о за-
натима интересе извесне само класе додирнуо, вели
одбор, то је био општински закон од општега
уплива. Иети је све досадање помојне о суштини
комуниста у граници пореметио, и изазвао је страх
код грађанства, да ће отуда бити по општину злих
последница. Ђуди се бојаше да ће усљед њега бити
толико прирева, који се неће моћи подносити. Ту
опасност виђаше у томе, што је речени закон на-
редио, да се заведе посебна општинска каса, и што
је све за државно имање прогласио, што се год
донде за варошко сматрало.

Даље навађа одбор, како тадашњи варошки
заступници не хтедоше пристати на то, да се по-
себна општинска каса заведе, рекавши да је про-
вентенфонд већ по себи општинска каса. Они
поднесоше у том смислу написану репрезентацију,
но ова беше од бригаде повраћена с претњом. По-
сле се ипак завела општинска каса, но варошко
заступништво уједно закључи, да право вароши
судским путем тражи.

Потом одбор прича по реду, како је тадашње
општинско веће поверило г. М. Ивићу правно за-
ступњање општине пред судом. Том је приликом од-
бор и споменуо, какав је неприродан положај ма-
ђистрата, који треба да буде заступник општине,
кад ваља интересе вароши против државе заступити.
Тадашњи први варошки претставник Атанас
Карамат добио је налог, да г. Ивића шта, хоће
ли и под којим условима да се прими тог заступа-
ња. У општинској седници 9. Фебруара 1863. под-
нео је А. Карамат општини извешће о свом дого-
вору са г. Ивићем. Овај се изјавио, да ће се радо
тог посла латити, а што се плате тиче, то је он
задовољан са оним, што му буде општина за ње-
гов труд дала, што више, ако ова неби била у

стању, да му шта плаћа, то ће се и бесплатно
примити.

„Овај лепо докаса несобичности од стране г.
Ивића, вели одбор, нашао је код општинара пот-
пуно привањање, и у истој седници закључише, да
се г. Ивић наименује за варошког правобранитеља
са платом. Колика да је плата о томе се дуже де-
батовало, јер неки хтедоше да му се да 500 фор.
годишње, други рекоше, да ће и половина од те
суме довољна бити. На предлог Карамате закључи-
ше, да му годишња плата 100 фор. буде. Но из-
риком рекоше, да је то само за консултације и ма-
ње послове, за веће предмете платиће му се посеб-
но као што ће му се и трошкови башка намирити.
Том приликом рекоше варошки заступници, да оп-
штина неће пропустити, да му још и своје особито
привањање према резултату не покаже.“

Пошто је одбор споменуо за узрок, што се је
ствар тако дуговлачила, што делом мађистрату, де-
лом финансиопрокуратури приписује, вели, да је г.
Ивић од 1863. до месеца Јулија 1868. године 500
форината добио у име плате из општинске касе.
Но уједно се одбор уверио, да је то са свим не
знатна награда за тај петгодишњи рад, на који је
г. Ивић за то време скоро толико на штемпове и
пошту, као и за преписивање актова само ради
месарске пустаре потрошио. О награди за умни пак
рад неможе бити ни разговора, при свем том, што
је то била ствар таквог рода, да је г. Ивић морао
ради доказивања ванредне историјске студије чи-
нити, које му нису за друго што од потребе.

Осим ове његове годишње плате добио је г.
Ивић из општинске касе усљед закључка општи-
ског већа једанпут још 100 форината, други пут
300 форината. Тих сто форината добио је на пу-
тни трошак, кад је ишао као варошки депутирац
ради пустаре на аудијенцију у Беч, а 300 форин-
ата је добио у име гриффикације за његово су-
деловање, што је општина добила оних 400 јутара
пустарере земље.

Жалећи што г. Пајић своје способности не
у употреби у интересе општине и што компромитује
својим понашањем општинско веће, и пошто је
укратко набрајао све послове и труд, који је г.
Ивић у корист општине и других општих завода
без икакве награде полагао, препоручује одбор, да
је у дужности општинског већа, па и његовом до-
стојанству и правичности одговара, да у јавној
седници да г. Ивићу удовољствовање због нанешене
му увреде. С тога предлази:

1. да општинско веће као законити заступник
целог овадашњег грађанства најави своме суграђа-
нину и дугу у завању господину одвешнику Мати
Ивићу своје поштовање и благодарно уважење;
2. да се то његово осећање за знак успомене
запише у седнички записник општинског већа;
3. да се г. Градоначелник умоли, да да тако-
ђе писмено укор г. Пајићу због његовог недостој-
ног понашања. (Свршиће се.)

(Задружно.) У Поседељник 3. Фебруара у
9 сахати пре подне имаће наше економно друштво
главни састанак свој, на који се позивају не само
сви чланови друштва, него и остала господа по-
љодејци.

— У прошли Поседељник дала је, као што ја-
висмо у прошлом листу, немачка певачка задруга
покладно весеље, које је тако много посећено би-
ло да се у пространој дворани није могло маћи од
света. Комичне појаве, па којих се већином рас-
поред састајао, задовољније публику и весеље тра-
јао је до зоре. Задружноје благајни мора да је до-
бар доходак био.

— Јавили смо у прошлome листу,
да ће Осман-паша на особеној лађи
„Хермини“ да се одвезе у Русчук.
Лађа је доиста пошла по њега у

Брчку, но међутим стиже телеграм,
да Осман-паша неће да путује, већ
остаје као валија и даље у Босни.
Један наш пријатељ чуо је из ње-
гових уста, да ће остати у досадаш-
њем звању усљед молбенице народа
босанског, који жели и даље га
имати за земаљског поглавара. Љу-
бопитни смо знати, којим путем су
могли бошњаци ту њихову жељу
порти изјавити?

— У Бечкереку држаше Срби
четири дана (од 16. до 21. Јануара)
конференцију ради угарска сабора.
Ту су била сва главна српска места
у Бачкој и Банату заступљена. Ро-
мани пак држаше конференцију у
Темишвару, на којој беше и г. Св.
Милетић и други припознати Срби.

— Министарском одлуком одло-
жена је рестаурација мађистрата и
општинског већа у Новом Саду на
не извесно време.

— Хрватска дворска канцелари-
ја укида се и канцелар барон Ку-
шевић ставља се на расположење,
и ступиће у активну војничку службу.

— Пре неки дан изгорео је кров
на здању мађарске академије у Пе-
шти. Збирка скупоцених слика кнеза
Естерхаза, која је била изложена у
академском здању, беше у великој
опасности да изгоре, но спасена је.
Ипак је изгорело више реткости, н.
п. више контрафа и књига, као и
рукописне белешке и писма слав-
нога мађарског песника Петефија.
Том приликом изиђе на видело, да
ни у угарској престолници најбоље
припреме ради пожара не постоје.

— У Бечу бавио се пре неки
дан чувени Француз Шаспо, онај
исти, који је пронашао острагаче у
Француској. У бечком арсеналу чи-
нише пред њиме проба са новим
Верндловим пушкама, које је он
хвалио, што су добре.

— Баварске „Земаљске новине“
доносе вест, да је Бисмарк владе
јужних германских држава позвао,
да своју војску до 1. Априла о. г.
у ратно стање поставе.

— Гроф Валевски оставио је у
Среду грчку престолницу, као што
листови јављају, са одговором грч-
ке владе са свим повољним.

— У Алжиру, и оранској про-
винцији, побунили су се Арављани
против француског господарства. До-
шло је до боја, у којима су Фран-
цузи победили, и то без велике ште-
та на њиховој страни, а побуњеника
је било много мртвих и рањених.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч, 1. Фебруара. (Телеграм.) Шенице у Бугу: банатске 87-фунт. по 4.50; моришке 86½/87-фунт. по 4.50, 87-фунт. по 4.55; шенице у Бечу: словачке 87/86-фунт. по 4.55; маркфелдске 88/89-фунт. по 4.80. Ражи у Бечу 77/80-фунт. по 3.20. Јечма у Бечу 70/71-фунт. 3.30. Зоби транзито 45-фунт. по 1.92, 49-фунт. 2.16. Промета у шеници беше 15—20000 мерава.

Стање воде Саве.

Код Земуна:

У Петак 31. Јануара: 7 с. 10 п. над нул. Маглов.
„ Суботу 1. Фебруара: 7 с. 10 п. над нул. Суво.
„ Недељу 2. Фебруара: 7 с. 8 п. над нул. Суво.

Код Митровице:

У Петак 31. Јануара: 7 с. 5 п. над нул. Суво.
„ Суботу 1. Фебруара: 7 с. 0 п. над нул. Мутно.
„ Недељу 2. Фебруара: 6 с. 5 п. над нул. Мутно.

Код Сиска:

У Петак 31. Јануара: 4 с. 4 п. над нул. Мутно.
„ Суботу 1. Фебруара: 3 с. 8 п. над нул. Мутно.
„ Недељу 2. Фебруара: 3 с. 1 п. над нул. Мутно.

М Земун, 1. Фебруара. Пре неки дан донео је „Лојд“ добру вест по нашу варош. Јавио је, да пештански милионар Шосбергер заједно са англо-угарском банком тражи од угарске владе дозволење за жељезницу од Пеште до Земуна. Пруга ће се вући преко Калоче, Ваје, Сомбора до Новог Сада, ту би прешла Дунав па отуда управо у Земун. Подузимачи изриком веле у својој прошњи, да хоће сва главна места тог правца да свежу, што би осигурало приход пнедузећу, које ће јако процветати, кад буде једном српска пруга готова. Нама се чини, да овај пројект од свих досадашњих пројекта највише изглед на реализирање има.

Пароброди и пловећа радионица већ су се вратили са зимништа, скеле и ђуприје понамешћене су, али осим месне лађе пловидба још није започела. Јуче и ономад беше Дунав пун леда. Време је са свим пролетно.

Београд, 24. Јануара. (Наствак.) Народи, који дуго стењаше под турским господарством, научили су се мање-више и на навике тих азијат-

ских завојеватеља. Зато и јесте код нас Срба, варошана и сељака, кава и шећер велика потреба, много већа него код вас са оне стране Саве. Садашње енглеско министарство, кога је члан Бригт, написало је на својој застави финансиску девизу „слободан доручак“, те хоће да предложи парламенту закон, којим би се трошарина и ђумрук од теа, каве и шећера укинула. За нас кава и шећер није мања потреба, као што је за Енглеза, особито код простог света у постно време. Наш министар финансије као да се не држи девизе господe Гладстона и Бригта, и као да је рад, да се конзумција шљивовице у Србији множи, коју делом ограничава кава и шећер.

Види се, да је финансијска мера што се завела та трошарина. Државне потребе све више расте макар што је наша управа можда најјетинија у целој Европи. Из последњег буџета не може се дознати, које од министарства потребује такав знатан вишак, кад је потреба свију буџетом намирена. Је ли потреба војног министарства или други не превидни државни трошак? Било како му драго сваки увиђа одавно потребу, да се државни приходи множе, али смо тога мњења да се то на други начин, него ударањем трошарине на два тако потребита предмета као што су шећер и кава, који су важни и по здравље, постигне. Радикална реформа пореза у нас све више се показује да је нужна. За народну скупштину било би то један од најпречијих предлога.

Као последица нове наредбе о трошарини може се сматрати, што се у овдашњој државној штампарији већ у велико штампају карте.

За трговачко друштво „Слогу“ могу вам јавити, да је пре неки дан устав коначно у претрес узет па и редакција окончана. Ево укратко главне садржине његове. (Донећемо је у идџем листу. У.)

До који дан ваља ћете читати у зван. новинама интересантно различ-

њавање нашега трговачког одбора о новим бакарним новцима, који ће скоро у течај да уђу. Одбор побија министарску одлуку, с тога можно је да неће цензура пропустити.

Панчево. Извештај о радњи панчевачке штедионице мес. Јануара.

Примање.

Готовина прошлога месеца	ф. 20181.01
Уплаћени залог	53.—
Камата зајмова на непокретности	112.05
Пристојбина зајмова на непокретности	10.—
Есконт меница	134.66
Изравњење продатих разтеретница	69.40
Улога овога месеца	27803.—
Уплаћене менице	17667.73
За штедионичке књижице	3.70
	ф. 65314.56

Издавање.

Зајмови на непокретности	2000.—
Есконтване менице	6900.—
Кирџа до последњег Јануара 1869.	300.—
За благајничке упутнице	1003.50
За исплаћене улоге	5356.58
За плату	163.33
За штампу	11.40
За трошкове	37.26
Готовина за идући месец	49642.12
	ф. 65314.56

У Панчеву, 31. Јануара 1869. п. р.

Панчевачка штедионица.

Сисак, 26. Јануара. (А. Г.) Најважнија вест, за коју данас могу да јавим, јест та, што је с данашњим даном парна пловидба отпочела радити. Но што се пак одношаја према жељезници тиче, то је остало све по староме; оскудица у колима још једнако се осећа, и ако су сада довози слабији. Но бојимо се, да се на пролеће оне пете тегобе не понављају, које имадосмо у том обзиру прошле јесени.

Рђави гласови из Енглеске и неизвесност у новчаном курсу, па и с тога, што се третанска пиџаца уздржава, узроци су падању цене. Најпре је цена **кукурузу** пала, од кога је продато 5100 вагана банатског, 83/4-фунт. по 2.25; 1000 вагана босанског транзито, 84-фунт. по 2.15. Старој роби номинална је цена 2.35.

За **шеницу** не постоји особита воља. Продато је 10500 вагана бачке 85½/86-фунт. по 4.35 до 40—45. 1000 вагана тиске 85-фунт. по 4.35. 3000 вагана банатске 81½/83-фунт. по 3.80 у колодвору.

Третанске цене, истина, нешто мало боље беху, али то само услед тога, што не беше тамо потребне робе.

Од **зоби** много се доносило босанске, и плаћало се 4000 вагана по 3.48 бечка цента.

У **јечму** беше промета са 6000 вагана по 2.50 у колодвору стављено и под условима плаћања. Тежина робе беше 69—70 фунти.

Време је врло лепо и агодно је за пловидбу и стање воде.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	27.	28.	29.	30.	31.	1.
	Јануара.					Фебруара.
Дукат цесарски	5.67	5.69½	5.70	5.69½	5.70½	5.72
Сребро	118.25	118.50	118.50	118.50	118.75	119.—
5% металици	62.30	61.80	61.90	62.—	62.—	62.—
Ови с кам. мај—новем	62.30	61.80	61.90	62.—	62.—	62.—
5% народни зајам	67.40	67.—	67.—	67.05	67.—	67.20
Акције народне банке	686.—	688.—	690.—	690.—	692.—	698.—
„ кред. завода	271.30	269.80	271.30	275.30	278.—	285.50
Ловови 1860. године	98.70	97.10	97.60	97.80	96.50	97.50
Лондон	120.70	121.—	121.10	121.10	121.35	121.75

Пловидба местне лађе до 16. Фебруара.

Из Земуна у Београд, у 8 сахата у јутру.
Из Београда у Земун, у 8 и по сахата у јутру.
Из Земуна у Београд и Панчево, у 9 сахата у јутру.
Из Панчева у Београд и Земун, у 1 сахата по подне.
Из Земуна у Београд, у 3 сахата после подне.
Из Београда у Земун, у 3 и по сахата после подне.

ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара ва чланке, који се печатају под овом рубриком.

Господине Уреднице!

Одбор за приређивање св. савске беседе закључио је у својој последњој седници, да вас умолимо, да рачун и бројеве од неподигнутих добитака*) ове беседе путем вашег цењеног листа обнародујете. Изволите дакле у ту цел̄ примити односно извешће.

Прикључујући рачун и списак бројева, доиста нам је врло жао што нисмо у стању да вам и списак оних госпођа и госпођица послати можемо, које се поклонима за лутрију исте беседе одликоваше, и то што куратор г. Младен из непознатог узрока није нам такови до овог часа предао, при свем том што је једном нашем члану одбора изјавио, да је такови водио. Исто тако је и са поклонима у новцу радио, које је само у суми са ф. 14.20 у рачун ставио, без да је добродјетеле поименце, као што треба навео.

Нећете се мање изненадити, кад вам морамо изјавити да се г. Младен није онако родољубиво показао, како сте ви у вашем частном листу објавили, јер он није ништа поклатио, шта више, он је без одобрења одбора својевољно ствари за изигравање лутријом из свога дућана за готових 52 фор. дао. — Да ли дакле оно ваше „Слава му!“ приличи, остављамо штованој публици на расуђење. —

Рачун о приходу и расходу овогодишње свето-савске беседе овај је:

Приход.

Од продани 2000 срећанка по 10 н.	ф. 200.—
Од продани 198 улазница по 60 н.	„ 198.60
Од добровољних прилога у суми	„ 14.20
Од поклона Њ. Св. патријарха српског Самуила Маширевића готови	„ 10.—
Од поклона госпође Ане Луке Јовановић готови	„ 5.—
	ф. 427.80

Расход.

За трошак при беседи	ф. 111.57
За рачун г. Дим. Младена	„ 52.40
Чист приход	„ 263.83
	ф. 427.80

*) Бројеви од добитака, који нису још подигнути и који ће се до 1. Марта г. г. имаоу срећке на расположењу држати, а после пак к намењеној цели свето-савске беседе припасти, ови су: 353, 402, 802, 1251, 1402, 1477, 1495, 1750, 1758, 1762, 1838. Добитке издаје г. Ж. Ј. Лончаревић.

У Земуну, 31. Јануара 1869.

Одбор.

(По гласу закључка одбора за свето-савску беседу г. Димитрије Младен није имао право узети ствари за изигравање, почем су се по-

штоване госпође и госпођице одазвале одборовом позиву многим и лепим поклонима, на што им овде јавно нашу захвалност изјављујемо. Ствари за изигравање требало би купити само онда, ако неби доста добровољних прилога било, а да ли је коректно рађено, што је г. Младен без нужде и то још из сопственог дућана ствари узео и сам себи наплатио, то остављамо поштованој публици на расуђење. Образованост и васпитање, мислимо, да прописују да се у таквим случајевима све избегава, што би и на најмању некоректност наличило, дакле треба, кад се већ мора, пре у другом, него у сопственом дућану назарити, ако који трговац такву деликатну дужност на се прими. У.)

Жалба родитељска.

Варош Земун позната је са своје многе врлине у смотрењу народности српске. У њој постоји од више година српско-црквена певачка задруга са једним вештачким ликовођом. У друштво ово узимају се деца из српске и немачке главне школе, а и из реалке. Вежбања певачка бивају редовно у известне часове, где се скупљају сви у певачко друштво уписани. Та певачка задруга води црквено појање у празничне дане и даје забаве, негујући и ширећи ту лепу уметност у духу народности српске и остале браће славенске. И ове су године давали у Земуну о св. Сави „беседу“ ученици певачке школе у корист сиромашних ученика земунских под управом горње певачке задруге.

Оваково заузимање за просветне ствари земунској општини на част служи и сваки јој Србин највеће поштовање одаги мора. Једно само мени као родитељу са стране, који сина у земунском певачком друштву имам, неповољно је, што се при уписивању слабо на саизвољење родитеља и слободну вољу деце осврће. Ја признајем да је лепо, кад поред школе младеж може и другим каквим врлинама, које к знању припадају обучавати се; али за оваково што мора се обзир и на учевне облигатне предмете узети, па и на друге околности, а сувише на узраст деце. Срећно је стање и родитеља и деце по варошима где су школе. — Ту су деца под надзором родитеља. Са свим другчије стојимо ми са стране родитељи, што морамо децу од себе у вароши слати. Ми нисмо срећни да децу своју сами управљамо, но морамо предати децу

другима под надзор. Деца варошка у ванреднима случајевима, где могу поред прописане науке и што друго научити, имају своје родитеље при руци; селска у вароши одведена деца тога се лишвају.

Узмимо само ту околност код земунске певачке школе. Приликом вежбања певања, које у Земуну ноћу бива, вођена су земунска деца или од родитеља или од њихових млађи на певање. Наша деца селска остављена су сама себи, нико се за њих не брине — али инак морају, варошке користи или увеселења ради у вежбање ићи. Неће ли она, поред дангубе времена, које би у науци учевних предмета употребила, као деца од 10—12 година, сама у мраку тумарајући на какву несрећну мисао доћи, што би их устрашило и за на век несрећне учинило! Газда неће ни један тај терет на себе узети, да свога питомца ноћу на певачко вежбање или на „беседу“ води и доводи.

Оволико у обрану селекних ученика по варошима и надам се да ми ни један родитељ, који децу има и себе у мој положај стави, за ову жалбу замерити неће. П. Б.

Edikt.

Von dem k. k. Semliner Militär-Communitäts-Magistrats-Gerichte werden alle diejenigen welche an die Verlassenschaft des am 20. October 1868 verstorbenen Bürgers und Seifenstendermeisters Demeter K. Marimovics, als Gläubiger eine Forderung zu stellen haben, aufgefordert, bis zum 15. März 1869 hiergerichts ihr Anmeldegesuch schriftlich zu überreichen, widrigen den sich nicht anmeldenden Gläubigern an die Verlassenschaft, wenn solche durch die Bezahlung der angemeldeten Forderungen erschöpft würde, kein weiterer Anspruch zustünde, als insofern ihnen ein Pfandrecht gebührt.

Semlin, am 7. Jänner 1869.

Bach m. p. Major-Bürgermeister
Schreiber m. p. Hauptmann-Auditor.

Издаје се под кирију

кућа покојног Стевана Николића Војчанина, која се налази у сокаку код 12 апостола, преко од гостионице „кнеза Михајила“ у Земуну. У тој кући има три квартира, два по две собе са собном кујном и још једна соба са кујном. Који жели сву кућу или један квартир узети, нека се обрати на г. Јована Милутиновића у Горњој вароши, у Љубишиној кући у главном сокаку.

Гризелда.

Историјска црта.

У седамнајестом веку на бурно време између понављеног дизања Стурта на инглески престо и њихове коначне пропасти, била је Шотландска у непрестаној жестокој борби са инглеском владом. Трипута се она бунила за двадесет и осам година — од 1660. до 1688. — противу клерикалних закона и уредаба. У последњој од ових буни играла је слободна млада девојка Гризелда Кохран улогу, која је њено име по свој Шотланској разнела.

Сир Џон Кохран, отац њен, беше други син првог грофа Дундоналског. Као искрен пријатељ Сиднејов, Руселов и других лица, која су се одликовала својом опозицијом дворском господству, он се је заузео, да стање своје домовине у управи побољша. Али сви његови дуги трудови беху узалудни, и најзад он закључи, да у Америку одпутује.

Године 1683. упути се он у Лондон с намером, да склопи друштво колониста, с којима би се у Јужну Каролину одселио. Али га и против његове воље увуку у заверу, чија је намера била, да краља Карла II. принуде, да своје министарство распусти и да свог брата Херцога Јоркског од престолонашљедства разреши. У сред тих саветовања он им открије своју емигранску намеру и обећа, да ће грофу Аргилском у тој побуни Шотландске помагати.

Но завера се издајом неких њених чланова открије. Многи најважнији предузимачи као Сиднеј и Русел буду затворени и суђени. Други се поразбегају, међу којима су и Гроф Аргилски и Сир Џон Кохран били. Они оду у Холандску и осташе тамо све до године 1685. кад Карло II. умре. Вест, да Херцог Јоркски под именом Јаков II. на престо ступи, од ког су се они бојали, побуди у њима решење, да се у Шотландску врате, да тамо превитеријанце на оружје позову и да са том четом добровољаца у Инглеску упадну. Месеца Маја приступе својој намери. Али се влада зарана извести и предузме одма нужне мере, да их предупреди. Чете грофа Аргилског растуре се, њега самог ухвате и на смрт осуде. Кохран се још није био уплашио и продре дубље у инглеску земљу у нади, да ће му нови побуњеници у помоћ притећи. Имао је само двеста

људи и са том маленом четом прешав реку Клиду, сусретне се са краљевском војском. — Ту је била срчана борба, у којој он две тешке ране задобије тако, да је принуђен био да остатак своје чете распусти, те да бега. Затим умакне у неки усамљени дом, где се надао, да га неће наћи и да ће га лепо примити, али га његови укућани издаду. Њега ухвате и одвуку са везаним рукама кроз улице Единбурске у ланце, ставе га на суд и негледећи на молбе и труде његова оца, грофа Дундоналског, који је краљу у његовим пословима увек на руци био, осуде га на смрт.

Џон Кохран није се бојао смрти, јер је и на бојном пољу чешће то доказао. Али је он био отац, и с тога, кад у своју мрачну тамницу ступи, пошто му смртну пресуду прочиташе, срце му је туга раздирала, што се од својих на вавекрастати мора. Да их неби већ жалости излагао закључи он, да их до потоњег часа к себи непушта.

У вече тога дана, кад им је писмо са том тужном вешћу оправио, седео је он у својој собици занешен у мислима, кад се врата од тавнице отворише. Он помисли, да је то тавничар, што је увек кодањ долазио, па с тога се и неокрену. Али наједаред осети, где га две руке обгрлише и где му врела суза на чело кању. То беше његова кћи, која је до њега дошла и сад уздишући и изнурена тугом на његовим прима лежала.

Он се подиже и претисну је на груди са веселим срцем, али ипак са узвиком горке туге. Слободно девојче увиде, како га је својом жалашћу разтужила и зато се умери. Најзад испаде јој за руком, да се мало прикупи, те да се тихо шњим о њиховом стању разговори. Она му саопшти, да је његов отац, гроф Дундоналски, пошто је узалуд више пута покушавао, да судије разжали, против те пресуде у Лондон апеловао и да се нада, да ће се краљев духовник „Отац Петар“ зањ заузети. Али је то била врло слаба нада, што Сир Џон и Гризелда нису једно од другог ни сакрити могли. Гроф Аргилски, и његове најважније присталице отрпеше смртну казну, па с тога се ни помислити није могло, да ће Сир Џон бити помилован, који је тако важну улогу у револуцији играо. Предузимањима краљевског духовника требало је времена, а међу тим потврда смртне казни могла је сваки час стићи.

Више дана протече. Гризелда се није уклањала од свог оца, докле

јој је год допуштано, тешила га, говорила је шњим са великом уздржљивошћу а међу тим непрестано тражила је средство, да га спасе. Она је имала тада око 17 година, али је несрећа изванредну сталност у њој породила, и детињска љубав доведе је на намеру неописане слободу.

Као што смо горе напоменули, њен је дед покушавао да духовника на своју страну придобије, који је велики уплив код краља имао. Али је за то требало дуже времена, а међу тим могао је сваки час вестник са потврдом пресуде у Единбург доћи. Пошто је Гризелда о свим припечицама и опасностима добро размислила, досети се једном кораку, кога је од оца затајити хтела, да га неби узнемирила.

Једно јутро ступи она у његову тамницу и рекне му, да је неки нуждан посао приморава, да Единбург за који дан остави.

„Моје дете,“ прозбори јој отац који је њену тајну намеру већ помало предвиђао, „заклињем те мојом љубављу, да ништа непредузимаш, што би и теби нашкодити могло.“

„Ја се нећу у ништа, што би некорисно било, упуштати,“ одврати му Гризелда; „али ипак неплашим се никакве опасности.“

„Али Гризелдо,“ настави Сир Џон, узнемирен њеним слободним одговором, „твоја неискусност не би ти дала, да се излажеш опасностима. Помисли само, да би тако лако могла част имена твога на коцку метути.“

„Ја сам кћи Кохранова!“ викну Гризелда са тако грдним и постојаним гласом, да отац побеђен таквим одушевлењем попусти. Поглед тако младе, лепе и одушевљене девојке говорио му је, да она духа има, који би јој нуждан био при извршењу њене тајне намере. Гризелда се опрости шњим и похита напоље пошто на врати још један поглед на оца баци.

У оно време у Шотландској још небеше кола, јер се највише на коњу путовало; на и Гризелда мораде тако учинити. Сутра дан порано ујутру она је већ неколико миља од Единбурга одмакла и ишла је путем право на границу. Била је обучена у сељачком оделу и науми да свима онима, који је у путу сретну и запитају „где ће“ рекне, да иде својој матери у походе. Будући је само у оним кућама одседала, које су усамљене биле, то погоди баш и у кућу своје дојкиње, која је била на обали реке Тведа неколико миља од Бервика далеко.

Да би живот свом оцу спасла она се решила, да вестника нападне и артије му отме, које из Лондона носи, међу којима ће и краљевска потврда о смртној казни њеног оца бити. С тога се код своје дојкиње преобуче у мушко одело, које јој добро стајаше и узме још два пиштоља.

Поштару тада од Лондона до Единбурга требало је пуних осам дана. Кад би јој та намера за руком изашла прошло би већ две недеље дана без икаква гласа а дотле би Дундоналд са помоћу краљевског духовника Петра своју намеру постигао. Она се добра известила, којим ће путем вестник доћи, и дознала, да ће ујутру поменутог дана близу Белфорта стићи и у некој малој гостимионици више часова одпочинути. С тога тако угоди, да баш онда у ту гостимионицу дође, кад вестник баш безбрижно у постељи спаваше.

Пошто сама свог коња у коњушницу одведе уђе у гостимионицу, која само једну собу имађаше, у мушком сеоском оделу и захте доручак.

„Седи за сто сине!“ прозбори гостимионичарка, „само немој викати, јер ено неко онде спава.“

Гризелда јој обећа да ће ћутати и пошто доручкова захте чашу воде.

„Шта! викну гостимионичарка, зар ти само воду пијеш? То је хрђава навика у гостимионици!“

„Да, ја само воду пијем,“ одврати јој Гризелда, „али кад сам у гостимионици, плаћам воду исто као и најбоље вино.“

„Јесте имаш право!“ настави гостимионичарка, „видим да си разуман дечко.“

„Је ли извор, одакле воду носите далеко одавде?“ запита Гризелда. „Рад бих скорашње воде. Ако будете тако добри, те да ми денесете, ја би вам труд добро наплатио.“

„Извор је истина подалеко,“ одврати гостимионичарка, „али немогу, да тако учтивом младом човеку жељу одбијем. Но само док си сам узми се добро на ум, да у оне пиштоље на столу недираш, јер како ми онај човек рече пуни су.“

На ове речи она оде а Гризелда, која је само зато воде искала, да је уклони, приближи се лаганим кораком постељи весниковој у нади да ће кодањ свезак с депешама наћи. Али га је весник под главу метуо тако, да га никако немогаше извадити, а да и весника не пробуди. Она дакле мораде друго средство употребити. На претима одмакав се узме пиштоље, изврти метке из њих напоље, и остави их опет на сто.

Њено је срце још од унутарње побуде јако куцало кад се гостимионичарка врати. Гризелда јој заблагодари на услужности, наплати јој воду и запита са привидном равнодушносту, у које ће се доба тај човек, што ту спава кренути; затим изведе свог коња и упути се опет путем у Единбург.

Полако јашећи задуби се она у мисли. Она се тврдо решила, да ће своју намеру за спасење свог оца извршити али ипак немогаше заборавити ни опасности, које би се притом десити могле. Кад би случајно весник опазио, да су му пиштољи испрашњени, па их наново напунио, онда је пропала. Али све ове старшње престадоше кад она опази, где већ он за њом на коњу јаше. Полагано приђе она к њему, поздрави се шњим и пристаде у друштво. Беше то снажан младић са отвореним и добрим лицем. Поред њега на седлу баш поред пиштоља лежаху два свеска, од којих у једном писма а у другом званична акта беху. Кад обоје на једно врло усамљено место измеђ Белфорда и Бервика дођоше, помисли Гризелда, да је већ тренутак дошао, кад ће своју намеру извршити.

„Пријатељу,“ рече она веснику са одрешним гласом, „ја иштем од вас она два свеска е писмима! Најбоље је да ми их својевољно дате, јер ја сам добро наоружан а имам још поред тога и неколико момака овде у шуми на руци, који су сваког тренућа готови да ми помогну. То је дакле добар савет, који вам дајем. Дајте ми оба свеска, па продупите мирно ваш пут даље, само се чувајте, да близу оне шуме не дођете, која овде пред њама лежи.“

Она то тако изговори, да весник неколико тренутака нем од дивљења укочено Гризелду сматраше па онда прозбори:

„Ако самном шалу тераш, то је терај, само је немој после на зло узети. Али ако ти то озбиљски збориш, онда добро пази, јер имам, чиме ћу ти одговорити.“

На ове речи извуче он пиштоље из кубуре.

„Али ја држим опет,“ дода он „да би твоје године пре на то скло-не биле, да каквој старој жени воће украду, него ли да на мене човека ударе, који краљевски заповести носим. Благодарим богу, што ја не радо крв пролевам, али ме немој приморати, дати оружјем одговорим.“

„И ја нерадо крв пролевам као год и ви,“ одврати му Гризелда, „али ако мој савет непослушате, онда ће

зло бити јер као што рекох, ја морам имати оба она свеска. Дакле бирајте!“

На ове речи извуче она један од пиштоља, који јој под хаљином скривени беху и запевши окрену га на весника.

Али и овај у исти мах извуче свој пиштољ и опали на Гризелду; али узалуд, јер у њему олова не беше.

Љутећи се извуче он други пиштољ и опали, али и овај прође као и први. У највећем беснилу скочи он с коња да Гризелду из седла избаци, она устукну неколико корачаји натраг, а међу тим коњ весников поче бегати. Гризелда потрчи за њим ухвати га за узду и оде у највећем трку шњиме пошто неколико несрећном, од страха укоченом човеку викну, да се даног савета опомене, те да к шуми неиде.

Кад се после неког времена још једаред окрену, виде, где се он по њеном наговору у Белфорд враћа. Затим оде далеко у шуму, веза оба коња за дрво узме свеске са писмима, раствори их и почне њихне садржине разматрати. Мала пордична писма остави на страну, али међу њима беше их неколико са великим jakim печатима и ове поотвара она са дршћућом руком. У једном од њих беше краљевска потврда о смртној казни њеног оца, док у осталим разне вести у обзиру других оптуженика беху. Она их подере у комаде и метне их кода се, а остало све остави на земљи лежеће и затим одјашу у највећој хитњи код своје дојкиње; ту спали комаде подераних депеша, метне опет на се женско одело и врати се у Единбург, пошто је у путу само у најусамљеније докове свраћала. Трећег дана била је опет код свог оца.

Та њена намера сврши се срећно а и наде, које је притом полагала испуне се. Њен дед, гроф Дундоналдски добивши тако њеном вештином времена, придобије на своју страну краљевског духовника Петра са 5000 фунти штерлинга и он из ради те Кохран буде помилован.

Дуго време пређутала је ова слободна девојка то чудновато предузеће; али пошто се по прогонству Стурта мир опет поврати и слобода грађана обезбеди, она немогаше више отрпети да тајну не одкрије и један шотландски великаш највишег реда поносио се што је такву сугругу добио.

Суђење разкнезу А. Карађорђевићу

www.unilib.rs Пешти 27. Јануара 1869. и следећих дана.

У Понедељник 27. Јануара започет је у познатој кривичној парници противу разкнеза А. Карађорђевића, П. Трифковића и Ф. Станковића, јавни претрес у Пешти пред пештанским криминалним судом.

Знајући, да ће и наше читаоце овај јавни претрес занимати, наумили смо им у изводу достављати га.

Председник овог суда јесте судски саветник Јосиф Прејзлер, државни тужилац Балтазар Строкај, тумач Веровац. Карађорђевићев бранилац Александар Фунтак, Трифковићев Фаркаш а Станковићев Владислав Силваши.

Око 10 сахати дође Карађорђевић, који је затворен био у Карловој касарни са местним натпоручиком бароном Нефцерном у судску дворану. Кад је ушао у дворану, поклатио се налазећим се у дворани слушаоцима. Он беше сасвим у црно обучен и седе у фотељ. С десне стране сео је Станковић а с леве Трифковић у фотеље.

Претседник у неколико речи рекавши важност предмета, који ће се решавати, позове слушаоце да се уздрже од сваког одобравања или негодовања. Потом позове државног тужиоца Строкаја, да овај изкаже у кратко предмет овог јавног претреса, што овај и учини. Државни тужиоц описавши убиство кнежево, напослетку рече: многи докази говоре против разкнеза Карађорђевића, да он шиљанем новаца, обећањима и набавком средстава за извршење кнежевог убиства у Топчидеру, као главни виновник злочинства изгледа, дочим су његови сузавереници Трифковић и Станковић као саучесници истог злочинства окривљени. По прочитању овом поименце позову се сведоци, који су осим Стевана Андрејевића из Земуна сви дошли. За тим се запиташе окривљени за име, презиме, место рођења, стање њихово и дали су досад осуђени били, и одговоривши на стављена питања, позове се сведок Аца Поповић Зуб, који за себе рече да је песник, списатељ и савластник једног српског новосатског листа (дали „Напретка“ или „Комарца“?) Он рече, да је 1865 године на захтевање свога пријатеља Стевана Андрејевића из Земуна једну прокламацију саставио, која је имала ту цел, да српски народ побуни противу вла-

дајућег кнеза Михајила Обреновића. Ова је прокламација печатана код Игњата Фука у Н. Саду и за њу је Андрејевић од Карађорђевића неки 200 дуката примио. Доцније је, рече даље Поповић, такођер на захтевање истог Андрејевића једно писмо као од Карађорђевића султану управљено напишао, у коме Карађорђевић говори о свргнућу Обреновићеве породице и васпостављењу његовом на кнежевски престо и за то моли од султана 20 - 40 хиљада дуката, с којим би подигао буну у Србији. Још обећа султану верност, ако он опет на кнежевски престо дође. Од исте прокламације налазио се један примерак и она се како у српском оригиналу, тако исто и у немачком преводу прочита. Што се пак тиче писма на султана, то рече Поповић, да нема код себе концепт од њега, но могуће је, рече, да се налази код вишепоменутог Андрејевића.

Бранилац Карађорђевића Фунтак запита затим Поповића, чијим је налогом он исту прокламацију и писмо на султана саставио, на што овај рече: да он још од 1863 године у никаквом одношају нестоји са Карађорђевићем, и да се овај тада двапут изјаснио: „за љубав моју, нећу да се пролива крв.“ Прокламацију и писмо на султана, рече, да је на захтевање свога пријатеља Стевана Андрејевића саставио и да је исто писмо и на француски преведено. Дали је и од кога је Андрејевић зато штогод примио, рече да незна, но Андрејевић само тада толико рече, да то бива са знањем и налогом Карађорђевића. Поповић рече даље, да није са Карађорђевићем о овој ствари никад говорио и примети још да је од прокламације 400 примерака Андрејевић предао оптуженом Ф. Станковићу, које је овај зацело у Србију крадом унео.

За тим се још једно на ово отпосеће се признање отсутног Андрејевића прочита, где брошира последњи Обреновић ролу игра и која је Андрејевићу у више примерака од неког барона Лудвика Сабарта, пређе пруског писара конзулског у Београду, из Беча послата. Ова је брошира код мехитариста у Бечу штампана и Андрејевић држао је њен садржај за неопасан јер је у Бечу постајала цензура. Броширу Андрејевић преда Станковићу, који је из Београда к њему дошао; доцније је она пак конфисцирана.

Оптужени Трифковић отрече пред судом, да је кнез Карађорђевић или

он у име његово Андрејевићу икад наложио прокламације или поменуто писмо на султана, да их Поповић састави. Да је ту намеру икад кнез имао, то, рече, зацело да би се на пособније људе, него што је Андрејевић и Поповић обратио. Трифковић даље рече, да му је прокламација добро позната и да му је више примерака од ње послато, но од кога то незна. Такођер се несећа, да ју је иком показивао; могуће је, рече, да ју је кнезу показао, но зацело није ником другом изван куће. Он даље одриче, да је Андрејевићу давао новаца за његово штампање и за што друго.

На питање председниково, како да се ни један примерак од те брошире у његовом стану ненађе, рече Трифковић, да је он њи за неке пашквиле држао, те их је због тог и уништио.

Оптужени Ф. Станковић, упитан за прокламације, рече, да се он 1864. године из Бечкерек преселио у Пешту. Андрејевић, рече, није му никад никакве брошире дао, он и незна, рече, за њих, нити их је по Србији растуривао.

Затим се предузме сведок Јосиф Кириер пушкар пештански. Он позна показане му револвере, који су код убица кнеза Михајила нађени, као свој рукотвор, но незна, рече, коме их је продао. За Трифковића и Станковића, рече, да их познаје. Станковић је од њега 2 револвера и 200 патрона узео и више је Србијанаца довео, који су од њега револвере купили. И Трифковић је рече код њега револвера купио и ова два показала, могуће је, рече, да су они исти, што их је Трифковић купио. Кад их је пак продао, то се неможе, рече сетити. После се и сведок Игњат Дреер ножар и хурургических инструмената правноц испита, и овај позна два ловачка ножа, који су се нашли код убица кнежевих као свој рукотвор. Он, рече, да је три једнака ножа Трифковићу направио и за њих 27 фор. примио. За Трифковића, рече, да је држао да је он иноземац. Кад је овај, рече, дошао у његов дућан, није му се допао ни један од мојих ножева, што бијаху у дућану, и ја, рече, направим по заједничком цртању ове ножеве. Трифковић изведен пред овог сведока, буде од њега ома познат, и он призна, да је исказивање овог сведока сасвим истинито.

(Наставиће се.)